

วิเคราะห์ผลกระทบต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงในการตีความระหว่าง พคท. กับ พคจ. ตั้งแต่ช่วงปี 1969-1982 นั้น ทำให้ภายใน พคท. ตั้งแต่ระดับผู้นำพรรคจนถึงผู้ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ของพรรค สับสนและแสดงความไม่พอใจต่อ พคท. ในการตีความทางอุดมการณ์และการดำเนินนโยบายที่เป็นไปตามจีนมากเกินไป ผู้ปฏิบัติงานของพรรคเริ่มตั้งข้อสังเกตและตรวจสอบวิพากษ์วิจารณ์อุดมการณ์ของพรรค การดำเนินนโยบายของจีนและเลยมาถึงการตรวจสอบภายในพรรค ความสับสนดังกล่าวก่อให้เกิดการปะทุการแตกแยกครั้งใหญ่ที่สุดของพรรคในเวลาต่อมา ซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลกระทบได้ดังต่อไปนี้

1. ความแตกแยกระหว่างนักศึกษา กับ พคท.

ความแตกแยกระหว่างนักศึกษาที่เข้าไปร่วมสมทบสนับสนุนการต่อสู้ของ พคท. ตั้งแต่ปี 1976 จนทำให้ขบวนการปฏิวัติขยายตัวรวดเร็วขึ้น ในระยะต่อมาต้องทำให้ พคท. สูญเสียกองกำลังสำคัญส่วนนี้ไป ทั้งนี้เนื่องจากเกิดความขัดแย้งระหว่างนักศึกษา ปัญญาชน กับ พคท. ในสาเหตุหลักดังต่อไปนี้

1.1 การวิเคราะห์ลักษณะสังคมไทย

เนื่องจากการสรุปลักษณะสังคมไทยของ พคท. ที่มีลักษณะเป็นสังคมกึ่งเมืองขึ้น กึ่งศักดินา นั้นได้เผชิญกับการค้นคว้าของผู้นำปัญญาชนในระยะหลังที่พบว่า สังคมไทยนั้นกำลังเผชิญกับการพัฒนาการที่มีสัดส่วนระหว่างอิทธิพลศักดินานิยมกับทุนนิยมมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยที่ ยุค ศรีอารยะ ระบบเศรษฐกิจของไทยทั้งระบบนั้น ได้กลายเป็นเครือข่ายของระบบเศรษฐกิจทุนนิยม และอิทธิพล บুদ্ধิ ก็มีให้เห็นที่คล้ายคลึงว่าสังคมไทยเป็นกึ่งทุนนิยม กึ่งศักดินาที่เป็นเมืองพึ่ง ที่มีปัจจัยของทุนนิยมเพิ่มมากขึ้น และกำลังก้าวเข้าสู่สังคมทุนนิยมในอัตราที่รวดเร็ว

การวิเคราะห์สภาพสังคมดังกล่าว กำลังต้นของการปฏิวัติจึงมิใช่ชวนาตามแบบเดิมอีกต่อไป แต่หากเป็นชนชั้นกรมาชีพ และมีเป้าหมายของการปฏิวัติที่กลุ่มทุนนิยมผูกขาด การกำหนดยุทธศาสตร์ชนบทล้อมเมืองตามที่ พคท. เคยใช้เป็นแนวทางในการปฏิวัติ จึงได้รับการ-

ปฏิเสธ จากกลุ่มนักศึกษาที่เข้าไปร่วมการต่อสู้ในระยะหลัง

1.2 แนวทางทฤษฎีสามโลก และลัทธิคัดค้านความเป็นเจ้า

การที่มีการเปลี่ยนแปลงในการตีความทางอุดมการณ์ของ พคท. ใหม่ถือได้ว่าเป็นการทำลายรากฐานเก่าของการต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธที่เคยต่อสู้กับจักรพรรดินิยมอเมริกา และรัฐบาลเผด็จการของไทย ก็หันมาสร้างแนวร่วมกับรัฐบาลไทยและจักรพรรดินิยมอเมริกาเพื่อต่อต้านและคัดค้านโซเวียตและเวียตนามตั้งแตปี 1977 เป็นต้นมา แถลงการณ์คำชี้แนะของพรรคในระยะหลัง จึงเป็นการมุ่งโจมตีโซเวียตและเวียตนาม และก็เริ่มแสดงตนปกป้องผลประโยชน์ของอเมริกาในภูมิภาค และกล่าวชื่นชมจีนว่า การที่จีนทำสงครามสั่งสอนเวียตนามนั้น เป็นการช่วยเหลือประเทศกัมพูชาที่ถูกรุกราน และเป็นสงครามที่ถูกต้องและเป็นธรรม

สิ่งเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นว่า พคท. ไม่มีความเป็นอิสระและไม่เป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจดำเนินนโยบายของพรรค และทำให้พคท. ซึ่งเป็นเพียงพรรคเล็ก ๆ พรรคหนึ่งที่ยังไม่สามารถยึดอำนาจรัฐได้ต้องเป็นศัตรูกับทั้งโซเวียต เวียตนาม และลาว

การยอมรับเอาทฤษฎีสามโลกและคัดค้านการครองความเป็นเจ้ามาใช้ในแนวทางสากลนี้ ทำให้ พคท. ต้องสูญเสียแนวร่วม ผู้ปฏิบัติงาน นักศึกษา กรรมกรส่วนมากที่เห็นว่า พคท. ไม่ควรเข้าไปร่วมอยู่ในความขัดแย้งนี้ เพราะทั้งโซเวียต เวียตนาม และลาวมิได้เป็นศัตรูต่อ พคท. และประเทศไทย การแสดงตนต่อต้านต่อพรรคพี่น้องทั้งเวียตนาม และลาว ทำให้ พคท. ต้องสูญเสียที่พักพิงในแถบประเทศอินโดจีน โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานในเขตอีสานที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทั้งลาวและเวียตนาม ไม่เห็นด้วยต่อนโยบายนี้และพิจารณาว่า การยึดถือทฤษฎีสามโลกนี้ นอกจากจะไม่ถูกต้องสอดคล้องกับสังคมไทยแล้ว ยังทำให้พรรคขาดอิสระ ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง

สำหรับโซเวียตไม่ใช่ศัตรูของประชาชนชาติเรา เพราะโซเวียตยังไม่ได้มีการกดขี่ครอบงำรุกรานประเทศเรา และสำหรับจีนก็เช่นกัน ... เราควรต้องปฏิบัติต่อ 2 ประเทศเหล่านี้อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริง... สำหรับเราแล้ว จักรพรรดินิยมอเมริกาคือศัตรูของเรา พุดตามหลักตรรกทางการเมือง และผลประโยชน์ทางประชาชาติของเราแล้ว หากเราร่วมมือกับจีนในฐานะเป็นประเทศสังคมนิยมประเทศหนึ่งได้ เราก็ต้องร่วมมือกับโซเวียตไปคัดค้านอเมริกาได้เช่นเดียวกัน

...เราจะต้องคัดค้านอย่างเด็ดเดี่ยวต่อการที่พรรคใหญ่
 กระทำการบีบบังคับต่อพรรคเล็กทั้งจากกรณีจีน กระทำต่อ
 อัลบาเนีย เวียดนาม และลาว และเวียดนามกระทำต่อ
 พอลพต และเราจะต้องสนับสนุนการต่อสู้เพื่อความเป็น
 อิสระ เป็นตัวของตัวเองของพรรคเล็ก องค์การจัดตั้ง
 มาร์กซ-เลนิน และขบวนการปฏิวัติของประเทศต่าง ๆ¹

2. พท. ถูกตัดขาดจากประเทศสังคมนิยมในอินโดจีน

การประกาศแยกมิตร แยกศัตรู ที่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไปของ
 พท. ทำให้ประเทศลาว และเวียดนาม ประกาศตัดความช่วยเหลือ พท. ทันที โดยในเดือน
 มกราคม 1979 พรรคประชาชนปฏิวัติลาว และรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 ได้ยื่นข้อเสนอให้ พท. และ ทพท. ซึ่งตั้งอยู่ในดินแดนลาวทั้งประเทศลาว รวมทั้งหมด 21 จุด
 ออกไปจากดินแดนลาวภายใน 1 ปี ถ้า พท. และ ทพท. สามารถขนย้ายเอง ถ้าไม่สามารถ
 ขนย้ายเองได้ พรรคประชาชนปฏิวัติลาว ก็จะช่วยขนย้ายให้ ไม่ว่าจะขนย้ายเข้ามาสู่ดินแดนไทย
 หรือเข้าสู่ดินแดนจีนก็ตาม เหตุผลของการยื่นข้อเสนอครั้งนี้ ทางลาวอ้างว่า รมมี "แนวทาง"
 แตกต่างกับ พท.² การที่ พท. ถูกขับออกจากลาวครั้งนี้ ทำให้ สำนักแนวร่วมที่เอ 30. ซึ่ง
 เป็นที่รวมปัญญาชน โดยการนำของ อุดม สีสุวรรณ ต้องออกจากลาว และทำให้นิสิต นักศึกษา
 นักการเมือง ผู้นำกรรมกร ที่รวมตัวกันอยู่ที่นี่ต้องสลายตัว และแตกแยกกับ พท. จนกระทั่งกลับ
 สู่มืองในที่สุด และทำให้พท. ต้องสูญเสียที่พักพิงที่ใหญ่ที่สุดของพรรค ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียน
 การเมืองการทหาร โรงพยาบาล โรงเรียนเด็ก ศูนย์กลางนำของ กปชป. การที่ลาวตัดขาดกับ
 พท. ทั้งที่เคยถือว่าเป็นพรรคพี่น้องนี้ ส่วนหนึ่งก็เพื่อที่จะตัดขาดจีนไม่ให้อาศัยดินแดนลาวขนส่ง
 อาวุธไปช่วยเหลือสนับสนุนเขมรแดง ซึ่งลาวคาดว่า จีนจะอาศัย พท. เป็นกำลังลำเลียงอาวุธ
 และยุทธสัมภาระ โดยใช้เส้นทางของ พท. ที่เคยใช้เคลื่อนไหวในอินโดจีนมาก่อน และในอีก
 ด้านหนึ่งก็เนื่องจาก การเปิดสัมพันธไมตรีระหว่างรัฐบาลไทย และลาว ที่ต้องการบีบบังคับ พท. ให้
 ออกจากลาวมากยิ่งขึ้น

¹ อ่านรายละเอียดใน "เกี่ยวกับปัญหา จุดยืนทางสากลของขบวนการปฏิวัติประเทศเรา"
 ใน ปริทัศน์ 5, หน้า 38-46.

² "ลาวตัดสัมพันธ์ พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย", ไทยนิกร, 19 กุมภาพันธ์ 2522,
 หน้า 7.

ขณะเดียวกันเวียตนามก็ได้ยื่นคำขาดให้ พท.ออกจากเวียตนามตั้งแต่ปี 1977 และนายกรัฐมนตรีของเวียตนาม นายฟาม วัน ดง ในโอกาสที่มาเยือนประเทศไทยในเดือนตุลาคม ปี 1978 กล่าวว่เวียตนามจะไม่สนับสนุน พท.³ ในปี 1977 เช่นเดียวกัน เอียง ชารี รัฐมนตรีต่างประเทศของกัมพูชาฝ่าย เสง สัมริน ก็กล่าวว่ พท.ต้องออกจากดินแดนกัมพูชา⁴

3. แนวร่วม กปชป.แตกแยกจาก พท.

กปชป.เกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่มวลชน ประชาชนทั่วไป เคยดเค้นต่อ เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 1979 ซึ่งเป็นที่รวมของกรรมการ และสมาชิกพรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย พรรคแนวร่วมสังคมนิยม ปัญญาชน ที่รักชาติรักประชาธิปไตย ที่ได้ขยายบทบาทของ พท. และยกระดับการต่อสู้ พท. ให้สูงขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งทั้งในระดับในประเทศ และต่างประเทศ ก็กลับต้องแตกหักกับ พท.เอง ทั้งนี้เนื่องจากความขัดแย้งในทางสากลต่อ เหตุการณ์ในอินโดจีน นับเป็นการแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรงระหว่างแนวร่วมที่อยู่ใน - จัดตั้งของ พท. และ พท.เองฝ่ายหนึ่งที่พยายามจะให้นำชื่อ "แนวร่วม" มาออกโรงคัดค้าน โขเวียต และเวียตนาม แต่ ส่วนที่เป็น "แนวร่วม" ที่ไม่อยู่ในจัดตั้งของ พท. ก็เรียกร้อง

³ ก่อนหน้าปีปลายปี 1977 Vo Dong Giang รัฐมนตรีช่วยว่าการต่างประเทศเวียตนาม ได้กล่าวที่กรุงจาการ์ว่ ประเทศเวียตนามจะไม่สนับสนุนผู้ก่อการร้ายทั้งในประเทศไทย และมาเลเซียภายหลังจากที่เวียตยามให้ข้อเสนอแก่ พท.ในปลายปี 1977 ว่จะช่วยปลดปล่อย ไทย โดยส่งผ่านอาวุธแก่ลาวและใช้ทหารลาวมาช่วย พท.เพื่อที่จะปลดปล่อยที่ภาคอีสานของ ไทยก่อน แต่ พท.ได้ปฏิเสธ Moller, *The Thai Communists Movement and China-Vietnam Competition in Southeast Asia*, p. 2, 12.- 13. และดูรายละเอียด ใน Anthony Paul "The Secret Plan to Liberate Thailand across Mekhong", *The Bangkok Post*, June, 1978, pp. 4-6., Sompong Kittinaradorn "Officials : Battered CPT nas Pua Headquarters", *The Nation Review*, 26 April, 1982, p. 4.

⁴ Thomas. "Communist Insurgency in Thailand..." หน้าเดียวกัน

ความเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเอง ที่ไม่มีความจำเป็นที่พรรคเล็ก ๆ เช่น พคท. จะแสดงตน ทะเลาะกับมิตรของตนเพื่อเอาใจจีน การที่ พคท. ออกโจมตีเวียดนามและลาว โดยใช้ชื่อ กบชป. ทำให้ได้รับการคัดค้านอย่างมาก ซึ่ง กบชป. ส่วนมากเห็นว่าควรวางตัวเป็นกลาง และผู้ที่เป็นตัวตั้งตัวตีในการคัดค้านก็คือ บุญเย็น วอทอง⁵ โดยเขาให้เหตุผลว่า พคท. ยังไม่ได้อำนาจรัฐ การสนับสนุนจากสากลเป็นกำลังสำคัญ และให้หลีกเลี่ยงความขัดแย้งระหว่างพรรคพี่น้อง ไม่ควรยืนอยู่ข้างใดข้างหนึ่ง ซึ่งความเห็นดังกล่าว พคท. ไม่เห็นด้วย การที่แนวร่วมบางคนแยกตัวออกจาก พคท. และอันเนื่องจากสำนักแนวร่วมในลาวถูกปิด ทำให้แนวร่วมบางคนประกาศเป็นศัตรูกับ พคท. และบางส่วนก็ขอยู่ในลาว

4. การปิดสถานีวิทยูเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย

จากเหตุการณ์ในอินโดจีน ที่ พคท. ไม่แสดงตนคัดค้านการกระทำของจีน และยังคงทำหน้าที่นำแนวร่วมทั้งกับรัฐบาล และอเมริกา และโดยเฉพาะรัฐบาลไทยซึ่งเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตที่แน่นแฟ้นกับจีน เพื่อต่อต้านเวียดนาม ทำให้ พคท. ต้องตกอยู่ในยุทธศาสตร์สงครามประชาชนที่ต้องต่อสู้กับเวียดนาม ที่เคยให้การช่วยเหลือจนมาตลอด การดำเนินยุทธศาสตร์ในวิถีทางเดียวกับจีน เช่นนี้ทำให้จีนเห็นความจำเป็นต้องปิด ว.สพท. ตามที่รัฐบาลไทยร้องขอ เพื่อแลกเปลี่ยนกับความสะดวกที่จีนจะได้จากไทยในการให้ความช่วยเหลือแก่เขมรแดง โดยที่ทางจีนได้เตรียมการกับ พคท. มาก่อนหน้านี้แล้ว โดย หลี่ อี้หมาง รัฐมนตรีกระทรวงวิเทศสัมพันธ์ ซึ่งคุมกิจการด้านพรรคพี่น้องในเอเชียอาคเนย์ของจีน ได้กล่าวที่กรุงปักกิ่งในกลางปี 1979 ว่า "เราเรียกร้องให้แยกปัญหา ว.สพท. ออกจากการต่อสู้ภายในประเทศอย่างเข้มงวด สหราชอาณาจักรจะมีท่าทีอนุโลมต่อปัญหานี้ และว่า "ในปัญหาบมเงื่อนเช่นนี้ พคท. ควรร่วมมือกับ พคจ."⁶ ซึ่งเป็นช่วงที่ พลเอกเกรียงศักดิ์ ได้ไปเยือนจีนในเดือนมิถุนายน และได้พูดถึง ว.สพท. กับฝ่ายจีนอย่างตรงไปตรงมา ให้จีนสั่งปิด ว.สพท. เพื่อแลกกับความช่วยเหลือที่ไทยจะให้แก่ฝ่ายพอลพต

ผลจากการปิด ว.สพท. ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นของขวัญที่จีนมอบให้แก่ พคท. เนื่องในวาระครบรอบ 20 ปี ของ พคท. นั้น ทำให้ พคท. ประสพกับความลำบากทุกด้าน โดย

⁵ "บุญเย็น วอทอง คอมมิวนิสต์นอกคอก ในสายตาของ พคทช.". ไทยนิกร, ฉบับที่ (30) + 88 (25 มิถุนายน 2522), หน้า 14.

⁶ "จีนกับขบวนการปฏิวัติไทย" สู่อินทรี, (29 พฤศจิกายน - 5 ธันวาคม 2524), หน้า 16-17.

เฉพาะด้านสมาชิกพรรค. ในเขตป่าเขา ซึ่งถือว่า ว.สพท. เป็นอาวุธชิ้นนำจากศูนย์กลางที่สำคัญ เมื่อ ว.สพท.ปิดไป การทำงานก็จะลำบากยิ่งขึ้น และก่อให้เกิดปัญหาความไม่เป็นเอกภาพในการทำงาน เนื่องจากสมาชิกอยู่กระจัดกระจายกันตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ เมื่อขาดการชี้นำจากศูนย์กลางผ่านทาง ว.สพท. การทำงานที่ขาดเอกภาพก็จะเกิดขึ้น และโดยเฉพาะส่วนของแนวร่วม และนิสิตนักศึกษา ปัญญาชนที่เข้าร่วมต่อสู้กับ พคท. ก็มองว่า พคท.ไม่ต่อสู้จริงจัง และขาดความเป็นตัวของตัวเอง ทำให้สมาชิกพรรคส่วนต่าง ๆ ทั่วประเทศกระจัดกระจายและสลายตัวกลับสู่เมืองมากขึ้น

5. การต่อสู้ด้วยอาวุธทรุดตัว

ปี 1979 นับเป็นปีที่กำลังของ พคท.ทรุดตอลงไปอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน นับตั้งแต่ที่ พคท.เคยมีกองกำลังมากถึง 14,000 คน ก็ลดเหลือเพียง 10,000 คนในปี 1979 และในปี 1980-1982 เหลือเพียง 6,000-7,000 คน⁷ คนจำนวนมากได้ออกจากป่า สติติ การมอบตัวต่อทางการสูงที่สุด นับตั้งแต่มีการต่อสู้ด้วยอาวุธมา ความขัดแย้งขยายวงกว้างออกไปทั่วทั้งพรรค ทั้งนักศึกษา ปัญญาชน นักการเมือง กรรมกร และแนวร่วม กบชป.เอง ก็ออกจากรฐานที่มั่นทุกจุด ทั้งจกลาว เวียดนาม และกัมพูชา ที่ไม่ให้การสนับสนุนพคท.และแม้แต่เงินเองก็ดำเนินนโยบายที่ให้มีความสำคัญในระดับรัฐมากกว่าในระดับพรรคซึ่งทำให้ พคท.ประสบกับความยากลำบากมากยิ่งขึ้น ซึ่งในระยะต่อมาคือในปี 1981 พรรคจึงได้มีมติออกมาเพื่อชี้แจงกรณีนักศึกษา และแนวร่วมกลับสู่เมือง เสมือนหนึ่งเป็นการพยายามรักษาภาพพจน์ของพรรคและเพื่อที่จะเรียกศรัทธาจากผู้ที่เคยร่วมงานกับพรรคกลับมาอีกครั้งหนึ่ง โดยพรรคได้แสดงการยอมรับข้อผิดพลาดของตน ในมติข้อที่ 3 ที่ว่า "การกลับเข้าเมืองของนักศึกษาเป็นเรื่องที่เข้าใจกันได้... เราเชื่อว่าเพื่อเป้าหมายเดียวกัน เรายังสามารถร่วมมือกันได้เพื่อผลักดันการปฏิวัติให้ รุดหน้า" และในข้อที่ 4 กล่าวว่า

⁷ Ross Prizzia, "Thailand in Transition : The role of oppositional Force", Asian Studies at Hawaii No.32, (University of Hawaii Press 1985), p.22 and William R.Heaton, "China and Southeast Asian Communist Movement : The Decline of dual track Diplomacy", Asian Survey, Vol.XXII No.8, (August 1982), p. 782.

สำหรับข้อคิดเห็นและข้อเสนอต่าง ๆ ของนักศึกษานักศึกษานักศึกษา
ที่เสนอต่อพรรคที่เกี่ยวกับปัญหาลักษณะสังคมแนวนโยบายของ
พรรค หนทางการต่อสู้ และยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีของการ
ปฏิบัติ ตลอดจนท่าทีต่อปัญหาสากล เราขอต้อนรับ...เรา
ยินดีนำมาพิจารณาทบทวนตรวจสอบ เพื่อปรับแก้ไขให้เหมาะ
สมต่อไป⁸

และกรณีคำชี้แจงต่อแนวร่วมส่วนหนึ่งที่ถอนตัวจาก กบชป. พทท. ก็ได้แสดงการยอมรับข้อผิดพลาด

โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากเรายังคาดคะเนการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์
ไม่เพียงพอ ไม่ได้ค้นคว้าพิจารณาอย่างรอบด้านถึงรูปการณ์
จัดตั้ง และบทบาทของพรรคฝ่ายต่าง ๆ ... ทำให้พรรค
ฝ่ายที่เป็นมิตรของเรามีความยากลำบากในการดำเนินงาน
ของตน... ข้อบกพร่องของเรานี้จะสรุปเป็นบทเรียนต่อไป
และกล่าวต่อไปว่า ความเห็นที่จะต้องทำต่อไปในอนาคต...⁹

ความขัดแย้งจนถึงขั้นที่ทั้งนักศึกษาแนวร่วม กบชป. บางส่วนต้องถอนตัวออกจากการขึ้นนำ พทท. และ
ละทิ้งการปฏิวัติในป่าเขา กลับเข้าสู่เมือง จนกระทั่ง พทท. ต้องสารภาพยอมรับความผิดพลาดของ
พรรค และเรียกร้องให้กลุ่มคนเหล่านี้ให้กลับมาร่วมมือกับพรรคอีก ในเงื่อนไขที่เหมาะสมตามสภาพ
ของแต่ละบุคคลทั้งในเมือง เขตที่ราบ และในป่า

แต่อย่างไรก็ตามในปี 1982 อันเป็นที่ พทท. ได้เปิดประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 ขึ้น ซึ่ง
การเปิดประชุมสมัชชาครั้งนี้ห่างจากสมัชชาครั้งที่ 3 มาจนถึง 20 ปี ผลจากการประชุมสมัชชา
พรรคครั้งล่าสุดนี้ ได้มีส่วนในการผลักดันผู้ปฏิบัติงานเกือบทั่วประเทศให้ออกมามอบตัวกับทาง
ราชการ ทั้งนี้เนื่องจากความขัดแย้งอย่างรุนแรง จากผลมติคณะกรรมการกลางพรรคสมัชชา
ครั้งที่ 4 ที่ได้กำหนดให้ใช้ยุทธศาสตร์ชนบทล้อมเมือง และใช้การต่อสู้ด้วยกำลังอาวุธเช่นเดิม
เนื่องจากมติครั้งล่าสุดนี้เอง ที่ได้วิเคราะห์ว่า สภาพสังคมไทยเป็นสังคมทั้งเมืองขึ้นถึงศักดินา
ที่มีปัจจัยทุนนิยมเพิ่มขึ้น ทั้งที่ตามคะแนนเสียงครั้งแรกได้มีมติเอกฉันท์ออกมาว่า สังคมไทยเป็น

⁸ อ่านรายละเอียดคำชี้แจงของพรรคกรณีนักศึกษานักศึกษานักศึกษาที่กลับเข้าเมือง เอกสารศูนย์
กลางพรรค วันที่ 15 มิถุนายน 2524. ในภาคผนวก จ.

⁹ อ่านรายละเอียดคำชี้แจงของพรรค กรณีแนวร่วมส่วนหนึ่งที่ถอนตัวจาก กบชป.
เอกสารศูนย์กลางพรรค วันที่ 1 กรกฎาคม 2524. ในภาคผนวก ฉ.

สังคมแบบทุนนิยมกึ่งเมืองขึ้นที่มีศักดินาคำรงอยู่¹⁰ แต่กรรมการบริหารกลางชุดที่ 4 ของ พคท. กลับไปพลิกมติใหม่ให้เป็นไปตามแนวทางของตน ซึ่งถือว่าเป็นความผิดพลาดอันฉกรรจ์ที่ พคท. ได้ทำลายหลักการประชาธิปไตยภายในพรรค การที่คณะกรรมการกลางนำเอามติที่กำหนดและชี้ขาด โดยที่ประชุมผู้แทนพรรคโดยเรียบร้อยแล้วนั้น มาพลิกมติให้เป็นไปตามทิศทางของตน ถือได้ว่าพรรคได้ละเมิดมติที่ประชุมสมัชชาซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดของพรรค ผู้ปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ของพรรคเมื่อทราบผลจากการกระทำอันนี้จึงได้ผลัดตัวออกจากพรรค ทำให้เขตงานต่าง ๆ ของ พคท. ล่มสลายอย่างไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะเขตงาน 444 อันเป็นเขตงานที่เสนอมตินี้ และเป็นเขตงานที่ยอดเยี่ยมที่สุดเขตหนึ่งของอีสาน ประกาศวางอาวุธทั้งหมด 300-400 คน พร้อมทั้งมวลชนนับพันในท้องถิ่น¹¹ และทำให้องค์การจัดตั้งแตกกระจัดกระจายขาดเสถียรภาพ เกิดสภาพระส่ำระสายไปทั่วเขตงานของพรรค ผู้ปฏิบัติงานลาออกไม่ขึ้นต่อฝ่ายนำ ขาดวินัย จนถึงกับบางส่วนแยกตัวเป็นอิสระจาก พคท. ไม่ฟังคำสั่ง และคำชี้แจงจาก พคท. ผู้ปฏิบัติ และมวลชนปฏิบัติจำนวนมากปฏิเสธการนำของ พคท. และบางส่วนตำหนิว่า พคท. อนุรักษ์นิยม และเป็นเผด็จการ การปฏิเสธการนำเช่นนี้ทำให้ พคท. ไม่อาจรักษาผู้ปฏิบัติงานมวลชน และกองกำลังไว้ได้ อันนำไปสู่ความโคกเคี้ยวตัวเอง ของ พคท. ในที่สุด ทำให้ พคท. ประสบความเสียหายด้านกำลังพลที่ละทิ้งฐานที่มั่นในเขตต่าง ๆ จากรายงานของทางราชการแจ้งว่ามีผู้ที่เคยสนับสนุน พคท. กลับสู่เมืองในระหว่างเดือนตุลาคม 1980 - เมษายน 1981 ไม่ต่ำกว่า 1,295 คน และ พคท. ยังต้องสูญเสียมวลชนที่เคยสนับสนุนอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้กองกำลังของ พคท. ลดลงอย่างมาก ตั้งแต่ปี 1979 มีประมาณ 12,000-14,000 คนนั้น ในปี 1980 เหลือ 9,100 คน และปี 1981 เหลือ 7,000 คนเท่านั้น และกำลังที่เหลืออยู่ที่กำลังตกอยู่ในสภาพสับสน ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติ ทำให้สถิติยอดการมอบตัวมีมากกว่าคือ ปี 1978 มีผู้มอบ

¹⁰ ผศ.ธิดา ถาวรเศรษฐ และ นพ.เหวง โตจิราการ, ป่าแตก ความเป็นจริงการ
ประชุมสมัชชา 4 พคท. (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2526) หน้า 120-130 สัมภาษณ์
ประวุฒิ ศรีมันตะ อดีตสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย, สู่อานาคต, (13-19 ธันวาคม
2524), หน้า 16-17.

¹¹ ผศ.ธิดา ถาวรเศรษฐ และ นพ.เหวง โตจิราการ, ป่าแตกฯ, หน้า 131.

ตัว 5,772 คน ปี 1979 มี 1,479 คน ปี 1980 มี 1,565 คน และปี 1981 มี 495 คน¹² และในปี 1982 อันเป็นผลความขัดแย้งจากมติสมัชชา 4 ทำให้ทุกเขตงานทั่วประเทศยอมออกมามอบตัว และมอบอาวุธให้แก่ทางราชการ ตลอดทั้งปี โดยยอมออกมาทั้งเขตงานทั่วประเทศ ทำให้ พคท. ขยายงานทั้งในประเทศ และในต่างประเทศไม่ได้อีกต่อไปซึ่งแม้แต่กลุ่มประเทศสังคมนิยมเพื่อนบ้านก็ตัดขาดและเงินเองก็เน้นความสัมพันธ์ระดับรัฐบาลมากกว่าผลของสมัชชา 4 ที่มีมติออกมาเพื่อสนับสนุนแนวทางเดิมของพรรคและกรรมการกลางบริหารพรรคก็เป็นกลุ่มเดิมที่ผูกขาดอำนาจ ทำให้กรรมการบริหารบางคน ที่ตนออกจากพรรคต่อมา คืออุคม สีสุวรรณ เป็ลื่องวรรณศรี มงคล ณ นคร และเขตงานในภาคอีสานทั้งเขตยกขบวนออกจากพรรค และมอบอาวุธให้แก่ทางการในฐานะ "ผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย" คือเขตงาน 777 สว่างแดนดิน สกลนคร เขตงาน 555 สกลนคร-อุครธานี เขตงาน 444 อุบลราชธานี ซึ่งเขตงานนี้เป็นเขตงานที่มีผลงานยอดเยี่ยมในเขตอีสาน ได้ปฏิเสธมติสมัชชา 4 และเข้ามามอบตัวต่อพลเอกอาทิตย์ กำลังเอก ด้วยกำลังพลมากกว่า 1,000 คน กับมวลชนอีก 3,000-5,000 คน จาก 66 หมู่บ้าน¹³ และหลังจากนี้เขตงาน อีกหลายเขตก็กำลังติดต่อมอบตัวกับทางการ เช่น เขตงานในภาคอีสาน 333, 111 รวมทั้งเขตงานในจังหวัดตาก และรายงานจากกองทัพภาคที่ 3 ในกลางปี 1982 มีออกมามอบตัวจากเขต 3 จังหวัด คือ เพชรบูรณ์ - เลย - เพชรบูรณ์ อีก 5,545 คน และจากภูเมียง หินร่องกล้า ภูภาค อีก 2,106¹⁴ ซึ่งในนี้เองที่ทางการยืนยันว่า พคท. จะเหลือกองกำลังอยู่อีกไม่เกิน 7,000 คนเท่านั้น¹⁵ ซึ่งตลอดทั้งปี 1982 นี้ส่วนต่าง ๆ ของพรรค ต่างทยอยออกจากพรรคโดยมีนโยบาย 66/2523 ของรัฐบาลรับรองในฐานะเป็นผู้กลับมาร่วมพัฒนาชาติไทยตาม

¹² "พคท. ถึงคราววิบัติ" สื่อนาคต (9-15 สิงหาคม 2524), หน้า 10-11.

¹³ คุรายละเอียดย สัมภาษณ์ เลขาธิการจังหวัดเขตงาน 444 สหายนิโรธ "การล้มสลายของ พคท. ปัญหาภายในเป็นปัญหาหลัก นโยบาย 66 เป็นปัญหารอง." สื่อนาคต, (5-11 ธันวาคม 2525), หน้า 15-16., "จับเงี้ยววินิต จันดาวงศ์ กับพวกปฏิบัติการลับครั้งสุดท้ายคือความมั่นคง?". นิตยสารเคล็ดลับ, (4-10 สิงหาคม 2527), The Nation Review (December 4, 1982), p. 13.

¹⁴ The Bangkok Post, (27 June 1982), p.3.

¹⁵ ประสงค์ สุ่นศิริ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ให้สัมภาษณ์ The Bangkok Post, (September 11, 1982), p. 1.

นโยบายการเมืองนำการทหาร ที่ พท.ต้องตกเป็นฝ่ายรับ และถอยในที่สุด

6. ความขัดแย้งในระดับกรมการเมืองของพรรค

ในอดีตนั้น คณะกรรมการกลางพรรคได้เคยมีการขัดแย้งและต่อสู้ในทางความคิดของอุดมการณ์ของพรรคมาแล้ว 2 ครั้ง และทั้ง 2 ครั้งนั้นก็ทำให้กรรมการกลางลาออกจากพรรคเนื่องจากไม่สามารถจะยอมรับแนวทางของพรรคได้ และการขัดแย้งในเรื่องแนวทางการต่อสู้ของพรรคในอดีตที่ผ่านมา นั้น ก็ได้กลายมาเป็นปัญหาในช่วงปัจจุบันของพรรคด้วย ทั้งที่ความแตกหักทางความคิดในอดีตนั้นก็ผ่านมานานถึง 20 ปีเป็นอย่างน้อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ความขัดแย้งไม่ลงรอยกันใน พท.ยังดำรงอยู่อย่างเหนียวแน่นจนถึงปัจจุบัน ที่ พท.ก็ยังมีกรรมการบริหารพรรคเป็นชุดเดียวกับที่เคยบริหารพรรคมาตั้งแต่สมัยชาติที่ 1 เมื่อเริ่มการก่อตั้งพรรคนั่นเอง

คณะกรรมการเมืองของพรรคที่ประจำอยู่ที่ศูนย์กลางการบริหารงานของพรรคมีทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งแบ่งงานตามความรับผิดชอบต่าง ๆ ซึ่งบุคคลต่อไปนี้อยู่ในศูนย์การนำของพรรคมาตั้งแต่การก่อตั้งพรรคคือ วิรัช อังคदार เป็นรองเลขาธิการที่ 1 ของพรรคมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการทหาร ในฐานะผู้บัญชาการรับผิดชอบด้านการทหารทั่วประเทศ ธง แจ่มศรี เป็นเสนาธิการทหาร ดำรงตำแหน่งเป็นรองเลขาธิการคนที่ 2 รองจากวิรัช คำรืห์ เรืองสุธรรม รับผิดชอบงานด้านฐานที่มั่นทั่วประเทศ ประสิทธิ์ ตะเพียนทอง รับผิดชอบด้านการโฆษณา และวิทยุ ทรงนพคุณ รับผิดชอบทางด้านพลธิการ และอุดม สีสุวรรณ รับผิดชอบด้านงานแนวร่วมของพรรค

จากประวัติของการดำรงตำแหน่งในสมัยชาพรรคตั้งแต่ครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 4 นั้น บุคคลที่อยู่ในกรรมการเมืองของพรรคมาตลอด 4 สมัย ก็คือ วิรัช อังคदार กับธง แจ่มศรี ซึ่งดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการพรรคมาตลอดเช่นกัน ส่วนคำรืห์ เรืองสุธรรม ซึ่งอยู่ในกรรมการเมืองมาถึง 3 สมัยนั้น ถูกจับก่อนการเลือกตั้งสมัยชาติครั้งที่ 4 ในระหว่างการเดินทางจากเขต 3 จังหวัดภาคเหนือคือ พะเยา-ตาก-เพชรบูรณ์ ลงไปภาคใต้ เพื่อทำการเจรจากับรัฐบาล ส่วนอุดม สีสุวรรณ ก็ลาออกภายหลังการประชุมสมัยชาติ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุคคลที่สำคัญสูงสุดของพรรคก็คือ วิรัช อังคदार และธง แจ่มศรี ส่วนคำรืห์ เรืองสุธรรม นั้น ถือว่ามีบทบาทเด่นอยู่ในศูนย์กลางพรรคภาคเหนือที่เขต 3 จังหวัด ซึ่งเป็นเขตงานที่สำคัญที่สุดทางภาคเหนือของพรรค

ความขัดแย้งในระดับผู้บริหารพรรคได้เกิดขึ้นครั้งรุนแรงถึงกับมีการใช้กำลังทหารได้เกิดขึ้นในกลางปี 1970 ที่เรียกว่า กรณีวิพากษ์ 3 จังหวัด คือ เพชรบูรณ์ หล่มสักดี พะเยา

ระหว่างฝ่ายคำรึห์ เรื่องสุธรรม กับวรัช องคदार เหตุการณ์ครั้งนั้น คำรึห์ ได้ออกเอกสาร และนำทหารมาวิพากษ์ศูนย์กลางในขณะที่วรัช องคदार เดินทางจากภูพานขึ้นไปภาคเหนือ ซึ่ง โดยเนื้อหาของกรวิพากษ์ก็คือการโจมตีการกระทำของวรัช¹⁶ ซึ่งก่อนหน้านั้นในปี 1968 คำรึห์ เรื่องสุธรรม ศักดิ์ สุภาเกษม และอัศนีย์ พลจันทร์ ได้จัดสัมมนา "อิทธิพลของหลิว เล้า ฉี และ เต็ง เสี่ยว ผิง ในขบวนการปฏิวัติไทย" และก็ได้ส่งเอกสารนี้ถึงวรัชด้วย และปรากฏว่า กองทหาร และประชาชนทาง 3 จังหวัด ที่ชุมนุมอยู่ที่ภูหินร่องกล้าได้พากันวิพากษ์การนำของวรัช เจริญ ว่าเป็นลัทธิแก้ และประกาศให้โค่นลง¹⁷ และทำให้การต่อสู้สองฝ่ายขัดแย้งกันมานาน ถึง 7 ปี¹⁸ จึงยุติลงก่อนเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 1976 เพียงเล็กน้อย โดยที่ฝ่ายวรัชยังกุมการ นำในองค์กรไว้ได้ แต่คำรึห์เองเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ และทำทหายการนำของวรัช ตลอดมา

เป็นที่น่าสังเหตุว่า กระแสความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในองค์กรนำของ พคท. นั้นเกิดขึ้น ในช่วงที่ในประเทศจีนเองก็มีการปฏิวัติวัฒนธรรมที่มีการแก่งแย่งทางอำนาจเกิดขึ้นเช่นเดียวกัน ซึ่งในประเทศจีนในยุคที่มีการยึดถืออุดมการณ์การปฏิวัติอย่างเคร่งครัดตามแบบเหมา เจ๋อ ตุง ก็ได้มีการวิพากษ์ และกำจัคบทบาทของเต็ง เสี่ยว ผิง โดยถูกกล่าวหาว่า เป็นลัทธิแก้ที่พยายาม ฟื้นฟูนิยมขึ้นภายในประเทศจีน ซึ่งในขณะที่เดียวกับที่ ภายในพคท. เองก็ได้มีการวิพากษ์ และ ประณามเต็ง เสี่ยว ผิง ตามไปด้วย นอกจากนี้ ทิวทั้งพรรคยังได้มีการตีพิมพ์หนังสือคำชี้แนะ ของประธานเหมา เจ๋อ ตุง วิพากษ์เต็ง เสี่ยว ผิง แจกจ่ายไปทั่วอีกด้วย¹⁹

ปี ค.ศ. 1978 ภายหลังกการอสังกรรมของประธานเหมา เจ๋อ ตุง และ เต็ง เสี่ยว ผิง ได้ขึ้นมากุมอำนาจทางการเมืองของจีนอีกครั้งหนึ่ง พคท. ก็ได้มีเอกสารจาก แผนกโฆษณาศูนย์กลางพรรค เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 1980 ที่แสดง "ทัศนะจาก พคท. ต่อ ความคิดเหมา เจ๋อ ตุง ทำให้การปฏิวัติไทยได้รับชัยชนะ" ว่า

¹⁶ "ตีแผ่ความเป็นจริงในศูนย์การนำของ พคท." มติชน หน้า 2-5.

¹⁷ "พคท. ปรับขวนรับยุทธศาสตร์จีน?" สู่นาคค (28 มิถุนายน-4 กรกฎาคม 2524), หน้า 15 และ พ.เมืองชมพู, สูสมรภูมิภูพาน, หน้า 49-50.

¹⁸ สู่นาคค, เรื่องเดียวกัน, หน้า 15.

¹⁹ หาอ่านรายละเอียดได้ในกลุ่มเยาวชนประชาธิปไตย คำชี้แนะสำคัญของประธาน เหมา เจ๋อ ตุง เกี่ยวกับการต่อสู้ ตีโต้กระแสลม พลิกคดีเอียงขวาวิพากษ์เต็ง เสี่ยว ผิง, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 1976).

การสร้างสรรคสังคมนิยมของประเทศจีนในช่วง 30 ปีเศษที่ผ่านมา ถึงแม้จะได้รับผลสำเร็จอันใหญ่หลวง สามารถเปลี่ยนเงินเก๋าที่ล้าหลังให้เป็นเงินใหม่ที่ก้าวหน้า แต่ก็ได้กระทำความผิดพลาดในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในระหว่างการปฏิวัติวัฒนธรรม ...สามปีเศษที่ผ่านมา พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขข้อสรุปและมาตรการบางอย่างเร่งสร้างสรรคประเทศให้เป็น 4 ทศวรรษในศตวรรษนี้...²⁰

การเสนอทัศนะของ พคท. ต่อการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ใหม่ของจีนนี้ ได้สะท้อนถึงความขัดแย้งในตัวเอง และขาดความเป็นอิสระในการดำเนินนโยบายของพรรคตั้งแต่อดีต จีนถึงปัจจุบัน จากการที่ พคท. ได้เสนอความคิดเห็นต่อการเปลี่ยนแปลงในประเทศจีนว่า

จีนยังเป็นประเทศสังคมนิยม ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคเรากับ พคจ. ยังคงสนิทแน่นแฟ้น และให้ความสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเสมอต้นเสมอปลาย トラบเท่าทุกวันนี้ แต่การปฏิวัติของแต่ละประเทศย่อมเป็นภาระและหน้าที่โดยตรงของประชาชนในประเทศนั้น...²¹

และในอีกตอนหนึ่งการที่ พคท. ได้ให้การสนับสนุนการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีนนั้น เพราะเห็นว่าเป็นการสนับสนุน พคจ. ที่ยืนหยัดในหลักการลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และหนทางสังคมนิยม แต่ปัญหาสลับซับซ้อนภายในการปฏิวัติวัฒนธรรมที่ผ่านมาของจีน พคท. ไม่อาจเข้าใจถ่องแท้ การสนับสนุนข้อสรุปที่ผ่านมาในระยะนั้น จึงอาจมีถูกผิดได้ ซึ่ง พคท. ก็จะลรูปบทเรียนให้ดีขึ้นต่อไป และกล่าวต่อไปว่า หลินเปียว และแก๊ง 4 คน ได้ใช้ความคิดผิดพลาดเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการบ่อนทำลายพรรคและรัฐ

²⁰ "ทัศนะจากจีน..." ปริทัศน์ 4, หน้า 47.

²¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 48.

อย่างไรก็ตาม พทท.นอกจากจะยอมรับคิดว่า พรรคได้นำเอาวิธีการและเข็มมุ่งรูปแบบการต่อสู้ในการปฏิวัติวัฒนธรรมของจีนมาใช้ในขบวนการปฏิวัติอย่างไม่เหมาะสม ซึ่งพรรคได้มองเห็นผลเสีย และ พทท.เห็นสอดคล้องกับที่เต็ง เสี่ยว ผิง วิจารณ์เหมา เจ๋อ ตุง ว่า "ท่านมีบทบาทสำคัญต่อการปฏิวัติและการสร้างสรรค์ของจีน ขณะเดียวกันก็ได้ทำความผิดพลาดบางประการ..."²²

การปรับเปลี่ยนในแนวนโยบายของ พทท.ที่ตามจีนอย่างเห็นได้ชัด และยังมีท่าทีแก้แค้นความผิดพลาดของจีนด้วยแล้ว ทำให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ภายในผู้ปฏิบัติงานโดยทั่วไป ซึ่งสะท้อนความไม่เป็นตัวของตัวเองดังที่ยุค ศรีอารยะ กล่าววว่า

เมื่อ พคจ. จะดำเนินการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งใหม่ พทท. ก็ดำเนินการปฏิวัติวัฒนธรรมไปกับเขาด้วย ปิดหนังสือกำแพงตัวโตทั้งภาษาจีน และไทย ไปทั้งฐานที่มั่นภาคเหนืออันเป็นที่ตั้งศูนย์กลางพรรค พคจ. วิพากษ์หบินเปี้ยว พทท. ก็วิพากษ์หลินเปี้ยวเป็นการใหญ่ เมื่อ พคจ.ยกย่อง เต็ง เสี่ยว ผิง ผู้ปฏิบัติงานกลุ่มเดียวกันก็ยกย่องเต็ง เสี่ยว ผิง เป็นการใหญ่ และหันมาวิพากษ์ แก๊งสี่คนแทน...²³

การที่ พทท.วิพากษ์ความคิด เหมา เจ๋อ ตุง ภายหลังการมรณกรรมของเหมา แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิวัติของเหมา ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศจีนและในประเทศไทย มีการตั้งข้อสงสัยในประเทศจีนว่า แนวความคิดของเหมา มีส่วนที่ไม่ถูกต้อง การปฏิวัติวัฒนธรรมทำให้ประเทศจีนเจริญล่าช้ากว่าที่ควรจะเป็นถึง 10 ปี ในพทท. ก็มีการตั้งข้อสังเกตว่าแนวคิดแบบเหมาล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ทำให้ไม่มีความหวังที่จะปฏิวัติสำเร็จได้ในระยะสั้น ๆ ทำให้เกิดวิกฤตการณ์ด้านอุดมการณ์ขึ้นในพรรค โดยเฉพาะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากนักศึกษา ปัญญาชนที่เข้าร่วมกับ พทท.และกลับออกจากป่าบางส่วน

²² เรื่องเดียวกัน, หน้า 49.

²³ ยุค ศรีอารยะ : บันทึกกบฏ, หน้า 3.

การเกิดการตรึงสองแนวความคิดเหมา เจ๋อ ตุง และอุดมการณ์การปฏิวัติของ พคท. นั้น ในประเทศจีนเอง ในปี 1978 เต็ง เสี่ยว ผิง ก็ได้เสนอจินตภาพเกี่ยวกับการใช้ความคิดเหมา เจ๋อ ตุง ให้ถูกต้อง เช่นเดียวกัน และในปี เดียวกันการประชุมเต็มคณะสมัยที่ 2 ชุดที่ 11 ของคณะกรรมการกลางของพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็ได้ชี้ให้เห็นว่า

ภาระหน้าที่อันสูงส่งของคณะกรรมการกลางพรรคในแนวรบด้านทฤษฎีคือ นำและให้การศึกษาทั้งพรรคและประชาชนทั่วประเทศให้ตระหนักในคุณูปการอันยิ่งใหญ่ของสหายเหมา เจ๋อ ตุง อย่างเป็นวิทยาศาสตร์ อย่างเป็นประวัติศาสตร์ และยึดกุมระบบวิทยาศาสตร์แห่งความคิดเหมา เจ๋อ ตุง และประสานสังจจรรมทั่วไปของลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ความคิดเหมา เจ๋อ ตุง เข้ากับการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมของสังคมนิยมทันสมัย และพัฒนามันไปภายใต้เงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ใหม่²⁴

อย่างไรก็ตามในปี 1980 จากการให้สัมภาษณ์แก่นักข่าวอิตาลี เต็ง เสี่ยว ผิง กล่าวว่า

คุณูปการที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของประธานเหมา คือ ประสานลัทธิมาร์กซ์-เลนิน เข้ากับสภาพความเป็นจริงของการปฏิวัติจีน และชี้ให้เห็นหนทางที่จีนจะบรรลุชัยชนะในการปฏิวัติ ในช่วงแรกจนถึงทศวรรษ 1960 ความคิดท่านนำเราสู่ชัยชนะ .... โชคไม่ดีในปีท้าย ๆ ของชีวิต โดยเฉพาะช่วง "ปฏิวัติวัฒนธรรม" ท่านได้ทำความผิดพลาด และเป็นความผิดพลาดที่ไม่น้อยด้วย นำความหายนะอันมากมายมาให้พรรคเรา ประเทศเรา และประชาชนเรา...²⁵

²⁴ "How to Define Mao Zedong Thought : Changes Over Forty Years".

Beijing Reviews No. 9 (March 2. 1981), p. 13.

²⁵ Ibid., p. 15.

จากปัญหาของความขัดแย้งในระดับกรมการเมืองในลักษณะของการแข่งการนำของพรรคที่เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ของจีนมากยิ่งขึ้น ทำให้ พคท. ไม่อาจปฏิเสธความผิดพลาดของตนเองได้ แม้ว่าพคท. จะได้พยายามแสดงท่าทีที่ยอมรับต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้นทั้งในส่วนภายในขบวนการปฏิวัติในประเทศที่มีปัญหากับนักศึกษา ปัญญาชน นักการเมือง และแนวร่วม กบชป. และในส่วนทางด้านต่างประเทศที่ดำเนินนโยบายตามแบบของจีน โดยเฉพาะเหตุการณ์ในการขัดแย้งกันจนถึงขั้นใช้กำลังอาวุธ กรณีวิพากษ์ 3 จังหวัดระหว่างคำริห์ เรืองสุธรรมกับวีรัช อังคदार นั้น พคท. ได้นำปัญหานี้ไปสู่การปรึกษารื้อกับผู้นำจีนอีกด้วย ดังที่ จี เฝิง เพย ได้กล่าวว่า

...เมื่อเร็วนี้ ในพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้เกิดความแตกแยกขึ้น และการต่อสู้กันระหว่างสองฝ่าย ก็ได้ขยายไปสู่การปะทะกันด้วยอาวุธอย่างเปิดเผย ผู้นำคนสำคัญของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้จัดให้มีการพบปะหารือขึ้นในปักกิ่ง เพื่อขอความสนับสนุนและความช่วยเหลือ จี เฝิง เพย ได้พบกับพวกเขาหลายครั้ง ประธาน ฮวา รองประธานเต็ง และรองประธานเย่ ต่างก็ได้พบกับพวกเขาหลายครั้งเช่นกัน...²⁶

กรณีของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในคณะกลุ่มผู้นำของพรรคนี้ นับว่าเชื่อมโยงโดยตรงกับความขัดแย้งขึ้นในกลุ่มผู้นำของจีน ในช่วยการปฏิวัติจนกระทั่งถึงการเปลี่ยนแปลงในจีน ในปัจจุบันที่ทำให้ขบวนการปฏิวัติคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย ซึ่งมีพคท. เป็นผู้นำมาตลอดเกิดการแตกแยก และแตกหักทางความคิดในการตีความทางอุดมการณ์อันอย่างขนานใหญ่ โดยเฉพาะภายหลังการประชุมสมัชชาครั้งที่ 4 คณะกรรมการกลางพรรคละเมิดต่อหลักการประชาธิปไตยภายในพรรค ที่ไม่ยอมรับผลมติของสมัชชาที่ว่า สังคมไทยมิใช่สังคมกึ่งเมืองขึ้นกึ่งศักดินาอีกต่อไป แต่หากมีปัจจัยทุนนิยมที่เพิ่มมากขึ้น แต่กลับไปยึดถือมติเดิมที่ สังคมไทยเป็นสังคมกึ่งเมืองขึ้นกึ่งศักดินา และดำเนินยุทธศาสตร์ชนบทล้อมเมืองเช่นนี้ เท่ากับยืนยันว่า พคท. มิใช่พรรคปฏิวัติสังคมนิยมสำหรับประเทศไทยอีกต่อไป เพราะสภาพสังคมไทยที่ พคท. วิเคราะห์ออกมานั้นมิใช่ลักษณะสังคมไทย

²⁶ ปันดดา เลิศล้ำอำไพ, สรณินพนธ์ เต็ง เสี่ยว ผิง, หน้า 216.

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงการตีความของ พท. ในช่วงตั้งแต่ ปี 1972 จนถึงปี 1982 นี้จึงทำให้ พท. กลายเป็นพรรคปฏิวัติที่ไร้ทิศทางต่อสู้ ไม่มีความเป็นอิสระของตัวเอง และไม่สามารถกำหนดบทบาทของตนเองได้อีกต่อไป

ความขัดแย้งจนกระทั่งก่อให้เกิดผลกระทบทั้ง 6 ประการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ก่อให้เกิดข้ออ่อนอย่างร้ายแรงของอุดมการณ์ ในฐานะที่ประการแรกนั้น ในด้านอุดมการณ์นั้น พท. ต้องเผชิญกับข้อท้าทายของกลุ่มผู้นำนักศึกษา กรรมกร นักการเมืองที่เคยปฏิบัติงานในเมืองมาเป็นระยะเวลานานก่อนเข้าไปร่วมการต่อสู้กับ พท. ในระยะหลัง กลุ่มคนเหล่านี้ได้ทำการวิเคราะห์ลักษณะสังคมไทยใหม่ เพื่อที่จะกำหนดทฤษฎีและยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมกับการปฏิวัติของประเทศไทย การวิเคราะห์ลักษณะสังคมไทยทั้งจากทัศนะของ เสกสรรค์ ประเสริฐกุล ยุค ศรีอารยะ อิทธิพล บุญมี นายแพทย์เหวง โตจิราการ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำนักศึกษานี้ ได้เสนอว่าลักษณะสังคมไทยนี้มีปัจจัยทุนนิยมเพิ่มมากขึ้น การกำหนดกำลังผลักดันและกลุ่มเป้าหมายการปฏิวัติก็เปลี่ยนไปด้วย การก่อตัวทางความคิดของกลุ่มคนที่เคยต่อสู้ในเมืองมาก่อนนี้ จึงเป็นการท้าทายอำนาจของ พท. และเป็นการคัดค้านการวิเคราะห์ลักษณะสังคมไทยของ พท. ที่มีอยู่แต่เดิมอีกด้วย จึงทำให้อุดมการณ์ที่ พท. ยึดถือมาตลอดอันทัว และถูกสั่นคลอน และสะท้อนให้เห็นว่าการตีความทางอุดมการณ์ของ พท. เพื่อนำมาปรับใช้ในสังคมไทยที่ยึดถือมาเป็นเวลาสามสิบปีเศษนั้นผิดพลาด จึงทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มแนวความคิดเก่า และกลุ่มใหม่อย่างรุนแรง ทั้งนี้เนื่องจากความแข็งแกร่งของ พท. หรือแม้แต่พรรคคอมมิวนิสต์ทุกประเทศนั้น ก็อยู่ที่อุดมการณ์หลักเป็นสำคัญ หากอุดมการณ์หลักถูกท้าทายแล้ว ก็มักจะก่อให้เกิดการขัดแย้งและการต่อสู้กันอย่างรุนแรงขึ้น

ประการที่สอง การเสนอทฤษฎีสามโลกและการคัดค้านลัทธิรองความเป็นเจ้า เป็นการเสนอทฤษฎีที่สวนทางกับสภาพสังคมไทยยิ่งขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพราะประเทศไทยมิได้ตกอยู่ภายใต้การครอบงำการรุกราน และการขยายอิทธิพลทั้งจากโซเวียตและเวียตนาม และ พท. เองก็เป็นพรรคปฏิวัติพรรคเล็ก ๆ พรรคหนึ่งที่เคยได้รับการช่วยเหลือ และสนับสนุนที่พักพึง และยุทธปัจจัย การฝึกรวมจากทั้งเวียตนามและจีน อีกทั้งยังเป็นพรรคที่ยังไม่สามารถยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จ จึงไม่สมควรอย่างยิ่งที่พรรคเล็ก ๆ เช่นนี้จะถือข้างพรรคใดพรรคหนึ่งเพื่อสนับสนุนการรุกรานต่ออีกประเทศหนึ่ง พท. ควรที่จะพยายามรักษาความเป็นอิสระ และไม่เข้าข้างต่อฝ่ายใด และการที่พรรคถูกตัดขาดจากประเทศสังคมนิยมอินโดจีนนี้เอง จึงทำให้พรรคขาดหลักพิงในแง่การทำสงครามประชาชน ขาดความร่วมมือร่วมใจสมานฉันท์ (Solidarity) และขาดการสนับสนุนในด้านอุดมการณ์ การฝึกรวม

(Logistic Supply) ที่เคยได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มประเทศอินโดจีนมาตลอด ทั้งนี้เพราะลำพังพึ่งพาจากเงินเพียงอย่างเดียว พทท.ก็ไม่สามารถดำรงความแข็งแกร่งที่เคยมีไว้ได้ ทั้งนี้เนื่องจากเงินเองก็ลดความสัมพันธ์ในระดับพรรคลง และหันไปร่วมมือและสร้างความสัมพันธ์ในระดับรัฐบาลให้มากยิ่งขึ้นเพื่อหาแนวร่วมที่แข็งแกร่งกว่าต่อต้านโซเวียตและเวียดนาม

ประการที่สาม การที่แนวร่วม กปชป. แรกนั้น ส่งผลกระทบต่อ พทท. ที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากการเกิดของแนวร่วม กปชป. ที่เป็นแหล่งรวมบุคคลชั้นนำที่ทำการต่อสู้ในเมืองมาแล้ว และได้เข้าร่วมการต่อสู้กับ พทท. นั้น ผลของการรวมตัวของแนวร่วมทั้งจากนักศึกษา ผู้นำ ปัญญาชน นักการเมือง ที่สู่สภาพการขยายตัว การเปลี่ยนแปลงในเมืองเป็นอย่างดี ผลของการเกิดแนวร่วมนี้ก็คือ ในอดีตนั้น พทท.ไม่เคยได้แนวร่วมที่มาจากในเมืองมาก่อน และโดยเฉพาะครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่ พทท.ได้แนวร่วมที่มาจากในเมืองที่ได้มีการต่อสู้อย่างมีคุณภาพในการต่อสู้มาแล้ว การขัดแย้งกับ พทท. ถึงขั้นที่ กปชป. ประกาศแยกตัวและเป็นศัตรูกับ พทท. นี้เป็นผลที่มาจากประการแรก ก็คือการต่อสู้ในการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ที่นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะสังคมไทย การสวนทางกันในทางอุดมการณ์ดังกล่าวทำให้ พทท. ต้องสูญเสียกำลังที่มีคุณภาพในการต่อสู้ส่วนนี้ไปในที่สุด

ประการที่สี่ การปิด วสพท. ในเดือนกรกฎาคมนั้นถือได้ว่า มีความสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของ พทท. เนื่องจาก วสพท. เป็นกระบอกเสียงสำคัญ ที่เป็นเสมือนหนึ่งแขน-ขา ของพรรคที่ทำให้การปฏิบัติงานของพรรคคล่องตัวได้มากและรวดเร็วยิ่งขึ้น ในฐานะที่เป็นแหล่งศูนย์กลางข่าวและการชั้นนำของพรรคที่จะไปถึงทั่วทุกเขตของ พทท. โดยเฉพาะในช่วงสมัยหนึ่งคือ สมัยรัฐบาลธานินทร์ กรัยวิเชียร ที่ได้เคยปิดกั้นเสรีภาพของประชาชนอย่างขนานใหญ่ นั้น ก็นับได้ว่า วสพท. มีคุณภาพต่อการเคลื่อนไหว การต่อต้าน และความพยายามที่จะทำลายอำนาจรัฐ เนื่องจาก วสพท. ได้ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงที่สำคัญ คั้งนั้นการที่ วสพท. ถูกปิดลง จึงทำให้ พทท. อ่อนตัวลงอย่างเห็นได้ชัด ผู้ปฏิบัติงานในเขตภาคต่าง ๆ ในทุกฐานที่มั่น ขาดศูนย์การนำที่เคยชั้นนำ ทำให้ทิศทางการต่อสู้ขาดเอกภาพ และกระจัดกระจายตัวเองไปในที่สุด

ประการที่ห้า การต่อสู้ด้วยอาวุธหตุตัว อันเนื่องมาจากการแตกหักทางอุดมการณ์อย่างรุนแรง จากแนวร่วมและผู้ปฏิบัติงานของพรรค การขาดการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน การปิด วสพท. และการที่เงินเปิดความสัมพันธ์กับรัฐบาลไทย และลดการสนับสนุน พทท. ลง ทำให้พรรคขาดเอกภาพ และกองกำลังของพรรคกระจัดกระจาย แม้ว่า พทท. จะพยายามโหมการโจมตี

เจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลทุก ๆ แห่ง ก็เป็นเพียงความพยายาม พทท.จะต้านอำนาจรัฐ และพยายามขยายงานด้านอื่น ๆ ออกไป ในขณะที่พรรคยังไม่แตกสลาย

ประการสุดท้าย ความขัดแย้งในกรมการเมือง ซึ่งเป็นความขัดแย้งในกลุ่มผู้นำพรรคนี้ได้เคยมีมานานแล้ว ทั้งทางความคิด และการปฏิบัติตั้งแต่ในอดีตจนกระทั่งถึงขั้นเคยยกกำลังปะทะกันที่ศูนย์กลางฐานที่มั่น 3 จังหวัดมาแล้ว และความขัดแย้งนี้ก็ยังคงดำรงอยู่จนขยายเป็นการแตกแยกครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งในศูนย์การนำอันเนื่องจากการตีความทางอุดมการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษ 1970 เป็นต้นมา

ดังนั้นเมื่อศูนย์การนำของพรรคเองก็แตกแยกแล้ว และอุดมการณ์หลักที่เป็นความแข็งแกร่งของพรรคก็อ่อนตัวลง สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้ พทท.ต้องต่อสู้กับตัวเองในที่สุด และต่อแนวทางสากลแล้ว พทท.ก็ไม่มียุทธศาสตร์ที่แน่นอนว่าจะต่อสู้กับจักรพรรดินิยมอเมริกา หรือต่อสู้กับโซเวียตและเวียตนามหรือรัฐบาลไทย ยังคงเป็น ปัญหาในการจัดวางกำลังหลัก และศัตรูเป้าหมายไม่ชัดเจน ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ทำให้เกิดการต่อสู้กันขึ้นภายในพรรคเอง และทำให้พรรคต้องสูญเสียกำลังที่ฝึกหัดแหล่งสนับสนุนและเครื่องมือที่สำคัญของพรรคไป ซึ่งนำไปสู่ข้อจำกัดที่ทำให้องค์กรของพรรคหดแคบลง

ศูนย์วิทยุทศวิทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย